

Referat for 5. møde i De Lokale Treparter for Lillebælt

Tidspunkt: Mandag den 1. september 2025 kl. 13:00-17:00

Sted: Trinity Hotel & Conference Center, Gl. Færgevej 30, Snoghøj, 7000 Fredericia

Deltagere: se sidste sider

Referenter: Betina Stadager Cramer, Kolding Kommune og Sabrina Ruzanski, sekretariatsleder

Dagsorden – Fælles del

- 1) Velkomst og kort orientering om ministermøde 22/8 og LT på Klimafolkemøde 29/8
Godkendelse af dagsorden
- 2) Kort præsentationsrunde
- 3) Status for omlægningsplanen – Lillebælt
- 4) Nyt fra MGTP - indsatsbehov, verificering og principvedtagelse m.v.
- 5) Kort gruppedrøftelse af offentliggørelse af skitseprojekter ifm. principvedtagelse
- 6) Indblik i involveringsprocesser og lodsejerkommunikation
- 7) Kort gruppedrøftelse af forventninger til kommunikation med berørte lodsejere

Dagsorden - Jylland

- 8) Oplæg om Fast-track projekter
- 9) *Bordet rundt* med opdatering på, hvor parterne står pt.
- 10) Drøftelse af rammer for indarbejdelse af følgende projekter i omlægningsplan 2025
- 11) Opsamling på drøftelser og beslutninger
- 12) Kommende møder
- 13) Eventuelt
- 14) Opsamling, konklusioner og afrunding

Bilag 1. Oplæg fra Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt

Bilag 2. Skemaer over kommunernes proces for indtegning af skitseprojekter og lodsejerinvolvering

Bilag 3. Oplæg om Fast-track projekter v. Jannik Seslef, projektleder i Assens Kommune

Fælles del

1) Velkomst, kort orientering og godkendelse af dagsorden

Forpersonerne bød velkommen til dette andet fællesmøde i de lokale treparter i Lillebælt.

Kort orientering om ministerbesøg i Lokal Trepert Lillebælt/Jylland fredag den 22/8 og KL møde ved Klimafolkemødet i Middelfart den 29/8, hvor alle de lokale treparter og Grøn Trepert var samlet.

Dagsordenen blev godkendt.

2) Kort præsentationsrunde

Ingen bemærkninger.

3) Status for omlægningsplanen – Lillebælt

Sekretariatslederen gennemgik præciseringer af den Lokale Treparts rolle og ansvar samt Politisk Forum for Arealudtag (PFA) bestående af ministeriet, KL, DN og L&F - på basis af materialepakken udsendt den 18. juni 2025.

Omlægningsplanen

- skal vise vejen til indfrielse af indsatsbehovet for kvælstof, udtagning af lavbundslande og projekternes forventede og samlede bidrag til skovrejsning og natur
- er en kortlægning af de landskabelige potentialer for omlægningsprojekter
- er dynamisk og skal opdateres løbende
- Det er frivilligt for lodsejer om man vil indgå i projekterne, men det er ikke frivilligt om man vil indgå i omlægningsplanen

Opgaven er at lave en omlægningsplan, der sikrer fuld målopfyldelse. Hvis dette vurderes yderst vanskeligt, skal SGAV, departementet og PFA involveres.

De lokale treparter skal opnå enighed om omlægningsplanerne via konsensus. Parterne bag grøn trepart, dvs. MGTP, KL, DN og L&F bistår hvor nødvendigt for at sikre enighed.

Kommunalbestyrelserne skal principvedtage planerne og efterfølgende arbejde med at realisere den arealomlægningsindsats, som indgår i omlægningsplanerne. Dette skal ske i samarbejde med de lokale treparter.

STATUS FOR OMLÆGNINGSPLANEN

Vi har sikret målfrielse for lavbund, men på kvælstofindsatsen resterer der en manko på 513 tons N/år. Generelt mangler mange projekter stadig at blive indtegnet i MARS. Teknikergruppen har deadline den 22. september. Desuden har vi lige modtaget resultatet af analyse om små vådområder den 27. august og SEGES Innovation har den 28. august udsendt et potentialekort for minivådområder.

Nordlige Lillebælt:

Ikke helt i mål endnu. Mangler at blive tegnet nogle projekter (MVO, små vådområder, NST). Det vurderes muligt at opnå målopfyldelse.

Lillebælt Snævring:

Kystvandgruppe med den største udfordring – svært endnu at vurdere om vi kan nå i mål, da mange skitseprojekter mangler at blive indtegnet. Men det vil muligvis kræve en overimplementering på 100 tons N i deloplande opstrøms, som i forvejen er pressede.

Lillebælt Bredningen:

Mangler også at få indtegnet projekter. Det vurderes muligt opnå målopfyldelse gennem brug af tørre virkemidler (permanent ekstensivering og skovrejsning). Ser på det igen om 2 uger.

Lillebælt Syd:

Mangler også at få indtegnet projekter. Det vurderes muligt opnå målopfyldelse gennem brug af tørre virkemidler i enkelte deloplande (permanent ekstensivering og skovrejsning). Ser på det igen om 2 uger.

Kædeberegninger og forskelle på det fordelte og netto indsatsbehovet blev gennemgået.

Begge indsatsbehov kommer på sigt til at fremgå i MARS, og SGAV anbefaler at planlægge ud fra det fordelte indsatsbehov, men de verificerer ud fra nettoindsatsbehovet.

Konklusion

Der var konsensus om, at vi skal forsøge at nå i mål – også med Lillebælt Snævringen, men at vi indleder dialog med SGAV omkring vanskeligheden af målfrielse i denne kystvandgruppe.

Sekretariatet afsøger ligeledes muligheden for naboassistance i Lillebælt – således at en Kystvandgruppe, som overimplementerer ift. det samlede indsatskrav, kunne kompensere for manglende målfrielse i en tilstødende Kystvandgruppe.

Det undersøges, hvor stor betydning den skærpede spildevandsindsats potentielt kan have.

Effekterne af øvrige tiltag (fx opkøb/lukning af havbrug og dambrug) afdækkes.

Bilag 1. Oplæg fra Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparker for Lillebælt

4) Nyt fra MGTP - verificering og principvedtagelse m.v.

Procesplanen for omlægningsplanens behandling i de Lokale Treparter, verificering i SGAV og principvedtagelse i kommunalbestyrelserne blev gennemgået.

- **22.09.2025:** Alle projekter er indtegnet i MARS og angivet i projektskemaet
- **23.+29.09.2025:** Behandling af 1. udkast af omlægningsplanen i de lokale treparter
- **Frem mod 27.10:** Revidering af 1. udkast (tilpasning af projekter, indtegning af ekstra projekter) og evt. dialog med SGAV om præ-verificering
- **28.10.2025:** Godkendelse af omlægningsplanen i de lokale treparter
- **29.10.2025:** Omlægningsplanen sendes til verificering i SGAV
- **01.12.2025:** Omlægningsplanen er klar til principvedtagelse i kommunalbestyrelserne
- **31.12.2025:** Omlægningsplanen skal være vedtaget af kommunalbestyrelserne

Hvis de lokale treparter ikke kan sikre fuld målopfyldelse eller ikke kan opnå enighed om omlægningsplanen, skal PFA behandle omlægningsplanen.

Hvis kommunalbestyrelserne ikke kan principgodkende omlægningsplanen, skal de lokale treparter – i samråd med PFA – søge løsninger for at omlægningsplanen kan principvedtages.

Konklusion

Det anbefales, at den politiske behandlingsproces opstartes parallelt med verificering.

Hvis der sker ændringer i MARS i perioden 28. oktober – 31. december, skal den Lokale Trepert og SGAV involveres.

Bilag 1. Oplæg fra Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt

5) Kort gruppedrøftelse af offentliggørelse af skitseprojekter ifm. principvedtagelse

- Hvilke fordele og ulemper har en offentliggørelse af skitseprojekter?
- Hvilken betydning kan offentliggørelse have for kommunalbestyrelser, lodsejere og lokalsamfund?

Opsamling på drøftelser skete på det efterfølgende separate møde (punkt 11).

6) Indblik i involveringsprocesser og lodsejerkommunikation

Flere kommuner i Lillebælt har udsendt breve/afholdt møder, hvor arbejdsversioner af omlægningsplanen er blevet delt for at tage en kvalificerende dialog med de berørte. Dette er sket for at sikre tidlig involvering af lodsejere. Staten giver metodefrihed til kommunerne og der er ingen standardiseret proces for involvering og kommunikation, hvilket skaber store forskelle kommune-til-kommune og Lokal Trepert-til-Lokal Trepert. Fx har de øvrige Lokale Treparter på Fyn besluttet at orientere alle berørte lodsejere af omlægningsplanen i september.

For at sikre et større indblik i kommunernes involvering af lodsejere og øvrige aktører blev der uddelt skemaer med oversigt over kommunernes processer for indtegning af skitseprojekter samt afholdelse af lodsejermøder (se Bilag 2). Disse skemaer opdateres løbende.

Der har tidligere været drøftelser omkring lodsejeres behov for afklaring om betydningen af omlægningsplanen og Aftale om et Grønt Danmark. Der henvises til materiale fra SEGES Innovation, som giver svar på mange af de hyppige spørgsmål.

<https://udtagningskonsulenterne.dk/bestil-materiale/>

Desuden kan der findes overblik over tilskud:

[Tilskud - Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø](#)

[Tilskudsguide - vejledning og overblik - Landbrugsstyrelsen](#)

Der er udkommet et notat fra Skatteministeriet omkring skatteforhold ved omlægning af landbrugsjord til naturarealer. Fra 2027 forventes en ny fælles landbrugs-, skov- og naturejendomskategori at træde i kraft, som eliminerer risikoen for omkategorisering. Frasalget af jord vil til gengæld fortsat kunne have betydning for en ejendoms kategorisering. Størrelsen på ejendommen vil således også fremadrettet have betydning for Vurderingsstyrelsens vurdering af ejendommens kategori.

Konklusion

Der er mulighed for at udarbejde et forord til omlægningsplanen, som vedlægges som bilag til sagsfremstillingen i kommunalbestyrelserne.

Bilag 2. Skemaer over kommunernes proces for indtegning af skitseprojekter og lodsejerinvolvering

7) Kort gruppedrøftelse af forventninger til kommunikation med berørte lodsejere

- Hvad er det vigtigste ift. kommunikationen med berørte lodsejere?
- Skal den Lokale Trepert være afsender på noget kommunikation?
I så fald hvordan og hvornår?

Opsamling på drøftelser skete på det efterfølgende separate møde (punkt 11).

Separat del – Jylland

8) Oplæg om Fast-track projekter

Se oplæg fra Jannik Seslef, projektleder i Assens Kommune.

Bilag 3. Oplæg om Fast-track projekter v. Jannik Seslef, projektleder i Assens Kommune

9) Bordet rundt med opdatering på, hvor parterne står pt.

DN: Frustreret over at vi skal vente til 18. september 2025 med funktionen for naturområder. Tegn gerne større områder ind – stiplede linjer kontra helt ned på matrikelniveau. Kigge på projekter hen over nabokommuner – gerne hen over flere kommuner. Grønne Danmarkskort nedover vil give et godt billede af stedbunden natur. Ser positivt på fast-track områderne.

L&F: Processen for involvering er vigtig. Vi er sammen om det her.

Stedbunden natur ligger lige så fast som lavbundsgrunde.

Kolding: Højspændingsledning har givet meget støj. Største bidrager til Snævringen – alt modtages.

Sønderborg: Presset tidsplan. Involverer alt vi kan.

Åbenrå: Når i mål – tager det hele med. Vi er sammen om det her.

Haderslev: 80 % kan vi godt hente – men resten bliver svært.

Hedensted: 4 treparter – målopfyldelse – lavbund – N – fasttrack – drikkevandsområder – skovrejsningsområder – binder områder sammen.

10) Drøftelse af rammer for indarbejdelse af følgende projekter i omlægningsplan 2025

- Ønsker åbenhed og transparens om omlægningsplanen.
- Alle involverede lodsejere skal være informeret.
- Den lokale trepart samler de gode eksempler på breve ud til lodsejere.
En fælles udmelding fra den Grønne Trepert (PFA) kan stadig være en god ide.
- Husk: Andre typer arealanvendelse fx økologisk drift skal tænkes ind bl.a. ift. drikkevandsbeskyttelse.

11) Opsamling på drøftelser og beslutning

Beslutninger om omlægningsplanen

Det blev besluttet, at vi skal bestræbe os at levere en omlægningsplan med målfrielse. Dog indleder vi dialog med SGAV om, at det bliver vanskeligt for Lillebælt Snævringen. Såfremt en omlægningsplan ikke sikrer målfrielse, skal Politisk Forum for Arealudtag tage stilling til omlægningsplanen. Det kan betyde, at der kan blive trukket beslutninger ned over hovedet på os. Det er der tydeligvis ingen i den Lokale Trepert, der ønsker.

INDTEGNING AF PROJEKTER

- Teknikerne skal levere et 1. udkast til omlægningsplanen, der sikrer målfrielse.
- Målfrielse skal nås ved først at indtegne alle potentielle våde projekter (lavbund, vådområder, fast-track og mini-vådområder) og derefter de potentielle tørre projekter (skov og permanent ekstensivering).
- Potentielle projekter er dem, som ikke beror på lodsejerhenvendelser, men i stedet diverse GIS-analyser og kvalificeringer.
- Det er vigtigt at kommunikere tydeligt, at omlægningsplanen er et potentialekort og en dynamisk plan.

Hvordan kommer vi i mål?

Lavbund

Indtegn alle potentielle projekter

Vådområder

Indtegn alle potentielle projekter

Små vådområder / Fast-track

Indtegn potentielle projekter, med fokus på naturværdi

Minivådområder

Indtegn potentielle projekter, hvor det giver mening

Skovrejsning

Indtegn potentielle projekter, hvis nødvendigt for at indfri indsatskrav og der er høj synergi med drikkevandsbeskyttelse og understøtter sammenhængende natur

Permanent ekstensivering

Indtegn potentielle projekter, hvis det er nødvendigt for at indfri indsatskrav i deloplandet/kystvandgruppen og der er høj synergi og understøtter sammenhængende natur

Naturprojekter

Indtegn naturpotentialer, der styrker biodiversitet og sammenbinder nye projekter og eksisterende naturområder

Ved indtegning af potentielle **små vådområder (fast-track)** i deloplande/kystvandgrupper, hvor indsatskravet er nået, skal det ske med fokus på de projekter, som giver størst naturværdi.

Potentielle **minivådområder** (MVO) indtegnes, hvor det giver mening. Den lokale trepart ønsker, at udtagningskonsulenterne sammen med kommunale teknikere kvalificerer, hvilke MVO projekter fra SEGES' GIS-lag, der skal indtegnes i planen.

Der er stor enighed om, at indtegning af projekter (særligt MVO) ikke er en blåstempling af alle projekterne, og mange vil falde ud igen ved konkret vurdering.

Det blev også drøftet, om oplagte våde projekter i deloplande/kystvandgrupper uden indsatsbehov burde indtegnes. Det kan blive relevant ift. nabohjælp og/eller ændrede indsatskrav. Der var ingen endelig beslutning om dette.

Naturprojekter skal indtegnes med brede strøg af sammenhængende naturområder, så det ikke bliver en tydelig streg, der rammer specifikke lodsejere.

Beslutninger om Lodsejerinvolvering og Kortbilag ved principvedtagelse

- Det er aftalt, at alle lodsejere, der er en del af skitseprojekter i omlægningsplanen, skal orienteres af kommunen inden 1. december 2025 per brev og/eller møde. Den lokale trepart formulerer guidelines herfor.
- Sagsfremstillingen om principvedtagelse og bilag er åben - der vedlægges kortbilag med skitseprojekter.
- Den Lokale Trepart laver et forord til sagsfremstillingen, hvor DN og L&F får en stemme ind i den kommunale kontekst og bekræfter deres støtte/bidrag. Et udkast hertil drøftes på de kommende møder.

12) Kommende møder

29. september 2025 kl. 13-18 i Haderslev

Frokost fra klokken 12:00 og mødet udvides med 1 time, og der er følgende punkter:

1. Behandling af 1. udkast af omlægningsplanen
 - a. Hver kommune præsenterer kort deres bidrag
 - b. Gennemgang af de enkelte deloplande – vurdering af effektafvigelser, realiserbarhed og synergier
 - c. Drøftelse af ønsker til revidering af omlægningsplanen
2. Bordet rundt – nyt fra parterne (nyt fast punkt)
3. Nyt fra MGTP mv. (fast punkt)
4. Barrierelisten (nyt fast punkt)
5. Kommunikation

28. oktober 2025 – delvis fællesmøde – kl. 9-13 i ?

1. Konsensus om omlægningsplan, der sendes til verificering og principvedtagelse
2. Evt. Godkendelse af bilag til SGAV
3. Godkendelse af forord til sagsfremstilling i kommunalbestyrelserne
4. Nødplan for fejlende principvedtagelse i kommunalbestyrelserne
5. Plan for arbejdet i den lokale trepart i 2026 og frem

13) Eventuelt

Beslutning

Referater fra møderne i den lokale trepart skal offentliggøres på Vejle Kommunes hjemmeside, når de er godkendt – dog uden bilag, da disse indeholder fortroligt materiale om udkast til omlægningsplanen.

14) Opsamling, konklusioner og afrunding

Forpersonen takkede for et godt møde med nogle meget gode drøftelser, hvor parterne var tydeligt indstillede på at nå hinanden og finde en fælles vej.

Medlemmer af Lokal Trepert Lillebælt/Fyn

Kommune	Navn	Position
Nordfyns	Brian Lebæk (afbud)	(A) Teknik- og Miljøudvalget
	Peter A. Simmelsgaard	Natur- og Miljøchef
Middelfart	Jacob Bjørnskov Nielsen (afbud)	(A) Klima, Natur og Genbrugsudvalget
	Katrin á Norði	Natur og Miljøchef
Assens Formandskommune	Ib W. Jensen	(V) Miljø, Teknik og Planudvalget
	Annette Bæk	Miljø og Naturchef
Faaborg-Midtfyn	Jack Odgaard	(V) Teknik- og Miljøudvalget
	Ole Tyrsted Jørgensen	Afdelingsleder
Ærø	Leo Holm	(C) Teknik-, miljø- og havneudvalget
	Peter Hansted (afbud)	(A) Borgmester
Langeland	Nynne Printz	(F) Klima, Trafik- og Teknikudvalget
	Jørgen Nielsen (afbud)	(C) Klima, Trafik- og Teknikudvalget
DN	Camilla Mehl-Ludvigsen	DN Assens
	Niels Riis	DN Odense
L&F	Mads West	Næstformand - L&F Centrovise
	Torben Povlsen	Formand – Odense Fjord samarbejdet
NST	Jakob Harrekilde Jensen	Skovrider – NST Fyn
Odense	Deltager ikke	

Medlemmer af Lokal Trepert Lillebælt/Jylland

Kommune	Navn	Position
Hedensted	Lars Poulsen (afbud)	(V) Udvalget for Vækst & Klima
	Marc Reseke	Klima- og Partnerskabskoordinator
Vejle Formandskommune	Søren Peschardt	(A) Klima, Natur og Miljøudvalget
	Mette Højby Pedersen	Afdelingsleder Vand
Fredericia	Tommy Rachlitz Nielsen	(C) Klima-, Energi- og Miljøudvalget
	Carsten Pedersen	Projektleder
Kolding	Jørn Chemnitz Kristiansen	(F) Natur, Miljø og Klima
	Merete Valbak	Chef for Miljø og Grøn Omstilling
Haderslev	Carsten Leth Schmidt	(S) Teknik- og Klimaudvalget
	Marie Skødt	(A) Land- og Byudviklingsudvalget
Aabenraa	Erik Uldall Hansen	(A) Udvalget for Bæredygtig Udvikling
	Arne Leyh Petersen (suppleant)	(DF) Byrådsmedlem
Sønderborg	Asger Romme Andersen	(Ø) Natur, Klima og Miljøudvalget
	Tina Callesen	Afdelingsleder
Billund	Deltager ikke	
Vejen	Deltager ikke	
DN	Kim Quist	Danmarks Økologiske Jordbrugsfond
	Birgitte Marcussen	Hovedbestyrelsesmedlem
L&F	Søren Laustsen	Bestyrelsesmedlem, Spiras
	Lars Schmidt	Afdelingschef, Spiras
NST	Inken Breum Larsen	Skovrider, Trekantsområdet